

майна. Відповідно до ст. 594 ЦК України кредитор, який правомірно володіє річчю, що підлягає передачі боржнику або особі, вказаній боржником, у разі невиконання ним у строк зобов'язання щодо оплати цієї речі чи відшкодування кредитором пов'язаних із нею витрат та інших збитків, має право притримати її в себе до виконання боржником зобов'язання. При цьому мається на увазі захист охоронюваного законом інтересу щодо належного виконання зобов'язання.

1. Гуйван П. Д. Часовий аспект здійснення самозахисту як способу захисту суб'єктивного права особи. Відмінність його від оперативного захисту. *Часопис цивілістики: науково-практичний журнал*. Одеса: Гельветика, 2021. Вип. 43. С. 15-20.

2. Цивільний кодекс України: Закон України від 16 січня 2003 р. Режим доступу: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/435-15#Text>.

3. Негода О. А. Самозахист прав та інтересів дитини за цивільним та сімейним правом. *Держава і право*. 2009. Вип. 46. С. 388-393.

4. Ляшевська Л. І., Хлистун О. В. Правова природа самозахисту цивільних прав як засіб протидії цивільним правопорушенням. *Науковий вісник Ужгородського національного університету*. 2018. Серія ПРАВО. Випуск 51. Том 1. С. 110-114.

Тетяна Сергієнко

кандидат політичних наук, доцент

Анастасія Мамчиць

здобувач вищої освіти

*(Дніпропетровський державний
університет внутрішніх справ)*

ОСОБЛИВОСТІ СПІВПРАЦІ УКРАЇНИ ТА ЛИТОВСЬКОЇ РЕСПУБЛІКИ У СФЕРІ НАЦІОНАЛЬНОЇ БЕЗПЕКИ

Реалії сьогодення свідчать, що в умовах військової агресії Російської Федерації проти України та введенням в Україні з 24 лютого 2022 року воєнного стану актуалізується велика кількість питань які потребують наукового обґрунтування та вивчення процесу становлення і розвитку міждержавних відносин у політичній сфері продовж 1990-х рр. ХХ ст. – початку ХХІ ст. [3, с. 80]. Дослідження українсько-литовських відносин є актуальним тому, що обидві країни здобули незалежність на початку 1990-х років після розпаду СРСР. Аналіз співпраці двох країн дає можливість вивчити усі процеси становлення міждержавних взаємин, основою яких є підтримка та партнерство.

Конституційний акт про неприєднання Литовської Республіки до пострадянських союзів ставить бар'єр у сфері військово-технічної співпраці між країнами, колишніми республіками СРСР. Україна стала виключенням

через свою неоднозначну позицію щодо СНД, оскільки хоч і була одною з країн – засновниць, але не ратифікувала Устав та не стала повноцінним членом СНД.

Україна та Литва уклали договір про військове співробітництво у 2000 році та у 2011 році цей договір був поновлений. Згідно даного договору акцент у співпраці між двома країнами робився на:

- демократичний контроль над збройними силами;
- правове забезпечення збройних сил;
- військову політику і стратегію;
- оборонне планування та бюджет;
- освіту та навчання;
- командування, управління та зв'язок;
- міжнародні миротворчі та гуманітарні операції;
- питання, пов'язані з формуванням і функціонуванням багатонаціональних підрозділів;
- планування на випадок надзвичайних ситуацій для цивільного населення;
- питання охорони навколишнього середовища та контролю забруднення.

Тож, ця угода мала стати комплексом співробітництва та передбачила розвиток стратегічного партнерства між двома країнами. Комплексний характер українсько-литовського партнерства став визаною характеристикою двосторонніх відносин між Києвом та Вільнюсом. З підписанням Угоди у щорічних документах Литви з оборонної тематики відзначалось, що Україна одна з небагатьох країн, військова співпраця з якими є пріоритетною для Литовської Республіки.

Одним з аспектів, які зацікавили Литву, стало використання українських потужностей для підтримання в боєздатному стані наявних в озброєнні радянських зразків – у ремонті та технічному обслуговуванні техніки на українських підприємствах.

У 2017 році між українським державним концерном «Укроборонпром» та Литовською безпековою та оборонною промисловою асоціацією було підписано меморандум про співпрацю, який окреслив майбутні вектори партнерства.

Іншим визнаним аспектом співпраці стає кооперації щодо навчання та підвищення кваліфікації військовослужбовців. Сьогодні литовські інструктори допомагають в підготовці військовослужбовців збройних сил України.

В січні 2016 року литовське оборонне міністерство оголосило про приєднання до багатонаціональної тренувальної групи «Україна» під керівництвом США. Основною метою участі в програмі стало забезпечення професійного навчання військовослужбовців українських збройних сил, ознайомлення їх з литовським досвідом. За словами міністра охорони краю

Литви Юозаса Олекаса, таким чином підвищувалась відповідність ЗСУ стандартам НАТО та їхня здатність до кооперації з військовими силами країн-членів Альянсу. Задля виконання цього завдання на територію нашої держави відряджалось відділення литовських спецпризначенців, які – у співпраці з представниками інших країн-партнерів – мали працювати на підвищення кваліфікації своїх українських колег [1, с. 126].

У 2017 році участь Литви у підготовці збройних сил була розширена. Відповідно до мандату, затвердженого Сеймом Литви, для виконання навчальних обов'язків на території нашої країни може бути направлено до 60 військовослужбовців. Наприкінці 2018 року в такій роботі брали участь понад 20 литовських інструкторів. Водночас українці навчаються в Литовській військовій академії імені генерала Йонаса Жамайтіса (Вільнюс) та Школі унтер-офіцерів Збройних сил Литви імені дивізійного генерала Стасіса Рацікіса (Каунас). Литва також фінансує навчання українських офіцерів у Балтійському коледжі оборони (BALTDEFCOL), розташованому в Тарту, Естонія [2, с. 167].

Співпраця України з Литвою у формі професійного обміну досвідом та навчання військовослужбовців є вигідною для всіх учасників. Литовські інструктори допомагають українським військовим у переході на стандарти євроатлантичної системи колективної безпеки, надають інформацію про останні тактичні розробки. Ще одним практичним аспектом співпраці є надання медичної допомоги українським військовим. Литва взяла на себе завдання лікування поранених українських військовослужбовців. І, як зазначає посол Литовської Республіки в Україні Вальдемарас Сарапінас: «Литва й надалі продовжить надавати військову підтримку обороні України, зосереджуючись на пріоритетних напрямках, визначених Збройними Силами України» [5].

Таким чином, підводячи підсумок зазначимо, що характер двосторонніх відносин свідчить про готовність Вільнюса надати всебічну допомогу в модернізації сектору внутрішньої безпеки. Завдяки спільним зовнішньополітичним діям Україна та Литовська Республіка мають досить розвинені двосторонні міждержавні відносини на різних рівнях [4, с. 44]. Позиція литовської влади в умовах повномасштабного вторгнення Російської Федерації на територію України дозволяє говорити про Литву як про одного з найвірніших союзників України.

Отже, Литва була і залишається надійним партнером України у протидії російській військовій агресії. І незважаючи на невелику територію та населення, ця балтійська країна є одним із лідерів допомоги Україні на душу населення та відіграє ключову роль у протистоянні російській агресії.

---

1. Візняк Я.Я. Історичні передумови та особливості розвитку українсько-литовської співпраці. *Проблеми всесвітньої історії*. 2021. № 3(15). С. 125-139.

2. Марценюк Р. Військова співпраця України та країн Балтії (1991-2017). *Європейські історичні студії*. 2017. № 8. С. 165-220.

3. Сергієнко Т.І., Куріс Ю.В. Консолідація українського суспільства в умовах військової агресії Російської Федерації проти України. *HUMANITIES STUDIES: збірник наукових праць* / гол. ред. В. Г. Воронкова. Запоріжжя: Видавничий дім «Гельветика», 2022. Випуск 11 (88). С. 79-86

4. Сергієнко Т.І. Економічне відновлення України після війни. *Матеріали Міжнародної науково-практичної конференції «Перспективи сталого розвитку в умовах глобалізації в економічному, управлінському та інженерному аспектах»* / за ред. Макаренка А. П., Меліхової Т. О. Запорізький національний університет. Запоріжжя: ЗНУ, 2022. 348с. С. 43-45

5. Урядовий кур'єр. URL: <https://ukurier.gov.ua/uk/articles/posol-litovskoyi-respubliki-v-ukrayini-valdemaras/> (дата звернення 07.02.2023).

Поліна Скринька

кандидат юридичних наук

*(Дніпропетровський державний
університет внутрішніх справ)*

ВЕРХОВЕНСТВО ПРАВА: ДОКТРИНА І ПРАКТИКА В УМОВАХ СУЧАСНИХ СВІТОВИХ ВИКЛИКІВ

Основами цивілізованого суспільства є соціальна справедливість, обмеженість посягань на людську гідність, рівні права всіх громадян, недоторканність приватної власності та рівність можливостей отримання прибутку. Усе це та багато іншого в розвинутих країнах охороняється законом, який є основою будь-яких відносин, незалежно від соціального рівня, політичної чи ідеологічної орієнтації. Тому прийнято вважати верховенство права основоположним принципом глобальної справедливості. Незважаючи на інтеграцію нашої країни у світове співтовариство, залишається багато невирішених питань, які ставлять під загрозу цей принцип. Слід також зазначити, що принцип верховенства права закріплено у статті 8 Конституції України [1].

Попри високий рівень корупції, неможливість реального впливу на бюрократичну систему влади, свавілля чиновників та безкарність злочинців, які обіймають високі посади в нашій державі, до Конституції України варто звернутися, де в статті 5 підкреслюється, що джерелом влади в Україні є народ, і цей факт є підставою для створення умов для проведення народної політики, спрямованої на відновлення соціальної справедливості на основі верховенства права.

Важливість цього принципу підкреслює його незаперечність, але єдиного підходу до розуміння та тлумачення в сучасній науковій літературі немає. Такої ж думки дотримується і професор М. Козюбра, який підкреслює: «Сутність і зміст цього принципу залишається загадкою для більшості юристів, не кажучи вже про пересічних громадян» [2, с.5].